

Кафедра ботаніки Херсонського державного університету
Херсонський обласний краєзнавчий музей
Державне підприємство «Науково-дослідне господарство «Новокаховське»
Нікітського ботанічного саду – Національного наукового центру
Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф.Е. Фальц-Фейна
Херсонське відділення Українського ботанічного товариства
Агрономічний факультет Херсонського аграрного університету
Херсонське відділення Всеукраїнської асоціації біологів рослин

V
**БОТАНІЧНІ ЧИТАННЯ
ПАМ'ЯТІ
Й.К. ПАЧОСЬКОГО**

Міжнародна наукова конференція,
(м.Херсон, 28вересня – 01 жовтня 2009 р.)

Збірка тез доповідей

УДК 929.581+582

ББК Е52

Б 72

Друкується за постановою редакційної колегії збірки
тез доповідей (пр. № 1 від 11.08.2009 р.)

Редакційна колегія:

М.Ф. Бойко	– доктор біологічних наук, професор (відповідальний редактор)
О.Є. Ходосовцев	– доктор біологічних наук, професор
М.І. Федорчук	– доктор сільськогосподарських наук, професор
В.С. Гавриленко	– кандидат біологічних наук
І.І. Мойсієнко	– кандидат біологічних наук, доцент
Р.П. Мельник	– кандидат біологічних наук, доцент
В.М. Дерев'янку	– кандидат біологічних наук
Л.В. Свиденко	– кандидат біологічних наук
Н.В. Загороднюк	– асистент (відповідальний секретар)

Видано за сприяння Державного підприємства
«Науково–дослідне господарство «Новокаховське»

Нікітського ботанічного саду – Національного наукового центру УААН
(директор – В.А. Свиденко)

Б 72 **У Ботанічні читання пам'яті Й.К. Пачоського.** Збірка тез доповідей
міжнародної наукової конференції, Херсон, 28.09. – 01.10.2009 р. /відповідальний
редактор М.Ф. Бойко. – Херсон: Айлант, 2009. – 126 с.

У збірці публікуються тези доповідей, прочитаних на засіданнях міжнародної наукової конференції «У Ботанічні читання пам'яті Й.К. Пачоського», присвяченої 145-річчю від дня народження Й.К. Пачоського. У тезах висвітлюються питання наукової спадщини Й.К. Пачоського та розвиток його ідей у сучасній науці, актуальні питання мікології та ліхенології, спорових рослин, таксономії, систематики судинних рослин, флористики, геоботаніки, структурної ботаніки, інтродукції рослин, охорони рослинного світу.

Для наукових співробітників, викладачів та студентів біологічних, екологічних, географічних спеціальностей, природознавців, широкого кола читачів.

УДК 929.581+582

ББК Е52

© Херсонський державний університет, 2009

© Автори публікацій, 2009

ЗМІСТ

Бойко М.Ф. Й.К. Пачоський – видатний, всесвітньовідомий херсонський вчений і природознавець.....	7

НАУКОВА СПАДЩИНА Й.К. ПАЧОСЬКОГО ТА РОЗВИТОК ЙОГО ІДЕЙ В СУЧАСНІЙ НАУЦІ

Аркушина Г.Ф. Безцінний внесок Й.К. Пачоського у вивчення флори сучасної Кіровоградської області	9
Бондаренко О.Ю., Васильєва Т.В., Коваленко С.Г. Колектори колекції Й.К. Пачоського у гербарії Одеського національного університету	10
Дубина Д.В. Погляди Й.К. Пачоського про використання механізмів видових взаємовідносин в агрокультурах – передбачення нового наукового напрямку	11
Дерюжина А.В. Роль Й.К. Пачоського в розвитку музейної справи на Херсонщині	13
Безлуцька О.П. Історико-науковий аналіз праць Й.К. Пачоського	15
Подгайный М.Н. Охраняемые виды орнитологической коллекции И.К. Пачоского в Херсонском областном краеведческом музее	16
Семенюк С.К., Издебский В.М. Иосиф Конрадович Пачоский – исследователь позвоночных животных северного Причерноморья	17
Latowski K. Remarks on general biological theories of Józef Paczoski	19

МІКОЛОГІЯ І ЛІХЕНОЛОГІЯ

Богдан О.В. Ландшафтна диференціація ліхеноугруповань класу <i>Hypogymnietea Physodis</i> Follm 1974 гірського Криму	22
Бойко Т.О. Біоморфологічний аналіз ліхенобіоти Єланецько-Інгульського регіону	24
Гавриленко Л.М. До вивчення лишайників Новокаїрської балки (Херсонська область)	26
Демченко Е.М., Решетар В.І. Нові знахідки хітрідіальних грибів, паразитів джгутикових водоростей, в Україні	27
Дудка І.О. Стан вивчення міксоміцетів степової зони України	28
Зав'ялова Т.В. До вивчення лишайників пам'ятки природи «Гора синя» (Могила Токмак)	29
Кондратюк С.Я. Третє видання зведеного списку лишайників України	30
Кондратюк С.Я. До вивчення лишайників НПП «Гуцульщина»	31
Корольова О.В. Мікроміцети класу <i>Dothideomycetes</i> як компоненти трофічних ланцюгів у степових фітоценозах Лівобережного Злакового степу	32
Надсіна О.В. До вивчення ліхенобіоти РЛП «Донецький кряж»	33
Назарчук Ю.С. Еколого-ценотичні особливості місцезростань лишайників острова Зміїний	34
Наумович Г.О. Ліхенобіота вапнякових відслонень долини Інгульця	35
Ходосовцев О.Є., Бойко М.Ф., Загороднюк Н.В. Мохи та лишайники у постпірогенних сукцесіях на Олешківських пісках (Херсонщина, Україна)	36
Ходосовцева Ю.А. Лишайники селітебних районів Ялти	38
Leontyev D.V., Fefelov K.A., Mchugh R. The myxomycete <i>Amaurochaete atra</i> in pyrophylic conditions	39
Vondrák J., Khodosovtsev A. Protected forest belts and water channels; new habitats in the steppe zone of the former USSR and their potential for population genetic studies in lichen-forming fungi	40

ДО ВИВЧЕННЯ ЛИШАЙНИКІВ ПАМ'ЯТКИ
ПРИРОДИ «ГОРА СИНЯ» (МОГИЛА ТОКМАК)

Гора Синя (Могила Токмак) є мінералого-петрографічною пам'яткою України, знаходиться на південно-східній околиці села Новополтавка Чернігівського району Запорізької області. Цей останець Приазовського кристалічного щита – пагорб висотою 55 м та площею 3 га, складений переважно порфіробластичними гранітами приазовського комплексу нижнього протерозою, в яких на деяких ділянках зустрічаються чарнокити та ендербіти. Відслонення має мінералого-петрографічне значення, цікаве також у геоморфологічному відношенні (Баріон, Дігтяр, 2002). Ліхенобіота цієї пам'ятки природи до наших досліджень не вивчалася.

Матеріалами для роботи стали зразки лишайників, що були зібрані нами під час проведення експедиційних досліджень у 2007 р. За результатами досліджень встановлено, що ліхенобіота гори Синьої представлена 24 видами лишайників та 8 видами ліхенофільних грибів, які відносяться до 23 родів та 15 родин. Лишайниковий покрив на скелях утворювали переважно нітрофільні види – *Lecanora rupicola*, *Protoparmeliopsis laetokaensis*, *Protoparmeliopsis muralis*, *Protoparmelia montagnei*, *Rhizocarpon distinctum*, *Ramalina polymorpha*, *Xanthoparmelia somloensis*, *Xanthoparmelia pulla*. У цьому місці одним із звичайних видів був *Polysporina lapponica*, який нещодавно був виявлений нами як новий для ліхенобіоти України вид лишайників (Ходосовцев, Зав'ялова, 2008).

Серед ліхенофільних грибів відмічались такі види – *Muellerella pygmaea* (на *Immersaria cupreoatra*), *Lichenocodium lecanorae* (на *Lecanora rupicola* та *Acarospora fuscata*), *Endococcus macrosporus* (на *Rhizocarpon geographicum*) та *Abrothallus sp.* на *Xanthoparmelia somloensis*. На прошарках ґрунту, що вкриває відслонення гірських порід, зростали *Cladonia furcata* та *Cladonia pyxidata*, на останньому паразитував *Diploschistes scruposus*.